

УДК 635.7: 598.112.14

ФІЛОНОВА О.М., кандидат с.-г. наук, асистент

Уманський національний університет садівництва

e-mail: filonovaolga@rambler.ru

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА СОРТІВ КОРІАНДРУ ПОСІВНОГО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Наведено результати дослідження з вивчення урожайності сортів коріандру посівного за вирощування у відкритому ґрунті в умовах Лісостепу України. Встановлено вплив сорту на проходження фенологічних фаз росту і розвитку, біометричні показники рослин та їх урожайність.

Ключові слова: сорт, коріандр посівний, урожайність, дослідження.

Вступ. Овочівництво – важлива галузь сільського господарства, яка займає важливе місце в забезпеченні населення дієтичною продукцією і консервованими овочами на протязі року. Динаміка і темпи виробництва овочів, рівень забезпеченості населення овочевою продукцією, а переробні підприємства сировиною, визначається розвитком і розміщенням овочівництва в Лісостепу України [1, 2].

У вирощуванні ароматично-смакових овочевих рослин підбір сортименту для конкретних кліматичних умов відіграє одну із вирішальних ролей у виробництві цінної високо вітамінізованої продукції. Тому правильно підібраний сортимент є одним з факторів збільшення її виробництва, що дозволяє не лише підвищити врожайність, але й поліпшити якість та подовжити строки надходження зеленої продукції споживачам, підвищити загальний її вихід з одиниці площі. Потенціальна продуктивність сорту визначається генетичною інформацією, яка закладена у рослинній клітині та умовами вирощування [3, 4].

Сорт, як один із найбільш ефективних прийомів технології, частка якого постійно зростає і його вклад у приріст урожайності оцінюється в останні роки у 30–50 %. Тому, проблему підвищення продуктивності коріандру посівного та поліпшення якості його зеленої маси можна вирішити шляхом добору нових високоврожайних сортів, які адаптовані до умов вирощування в Лісостепу України [5].

Матеріали та методика досліджень. У 2012–2013 рр. на чорноземі опідзоленому Правобережного Лісостепу України проводили дослідження з вивчення ефективності сортів коріандру посівного в Лісостепу України: Нектар (контроль), Медун, Янтар, Оксаніт, Ранній внесених до Реєстру сортів рослин, придатних до вирощування в Україні. Насіння висівали в першій декаді квітня за схемою розміщення 45×8 см і густотою рослин 280 тис. шт./га.

Результати досліджень. Важливе значення для визначення ефективності вирощування сортів поряд з фенологічними спостереженнями мають біометричні вимірювання рослин, зокрема їх висота та кількість листків у розетці (табл. 1.).

Висота рослин на період технічної стиглості зелені була більшою у 2011 році, що свідчить про сприятливі погодні умови даного року досліджень. Висота рослин контрольного сорту Нектар становила 26,1 см, що є кращим результатом. Нижчою вона була у сорту Ранній – 19,8 см, що нижче за контроль на 6,3 см, та значно знижує вихід вегетативної маси. В 2012 р. на період технічної стиглості зелені найбільшу висоту мали рослини сорту Нектар (контроль), вона становила 22,8 см. Меншу висоту мали рослини сорту Ранній 19,4 см, що на 3,4 см менше у порівнянні з контролем.

Збільшення виходу вегетативної маси коріандру посівного залежить не лише від висоти рослин, але й від кількості листків, що на ній утворилися у фазу розетки. Інтенсивність наростання зеленої маси на рослинах коріандру посівного різнилася за роками досліджень – більшу кількість листків утворили рослини коріандру посівного у 2012 р. На початкових етапах росту і розвитку кращий результат за даним показником спостерігався у рослин сорту Янтар –

4,8 шт./росл., що на 0,4 шт./росл. більше ніж у контролі. Менша кількість листків була у сорту Ранній, і у 2012 р. становила – 4,3 шт./росл. Якщо проаналізувати кількість листків у фазу технічної стиглості зелені, то станом на 2012 р. вона була однаковою у сортів Янтар і Оксаніт та становила 8,9 шт./росл., нижчою була у сорту Ранній – 8,0 шт./росл.

Таблиця 1

Біометричні показники коріандру посівного залежно від сорту

Сорт	Висота рослини, см			Кількість листків, шт./росл.		
	2012 р.	2013 р.	Середнє за два роки	2012 р.	2013 р.	Середнє за два роки
Початок інтенсивного росту						
Нектар (К)*	6,9	6,6	6,8	4,4	4,0	4,2
Медун	7,3	7,1	7,2	4,6	4,5	4,6
Янтар	8,0	7,9	7,9	4,8	4,0	4,4
Оксаніт	8,4	8,2	8,3	4,6	4,4	4,5
Ранній	8,3	8,0	8,2	4,3	4,2	4,2
<i>НІР₀₅</i>	0,5	0,3		0,2	0,2	
Технічна стиглість зелені						
Нектар (Контроль)	26,1	22,8	24,5	8,2	8,2	8,2
Медун	20,4	19,7	20,1	8,3	8,1	8,2
Янтар	20,7	20,0	20,4	8,9	8,6	8,8
Оксаніт	20,0	19,7	19,9	8,9	8,5	8,7
Ранній	19,8	19,4	19,6	8,0	7,7	7,9
<i>НІР₀₅</i>	1,3	1,0		0,8	0,4	

Темпи наростання площі листків рослинами різних сортів за вегетаційний період чітко визначають сортові особливості росту та розвитку коріандру посівного та визначають їх урожайність, оскільки саме зелена маса рослини і є кінцевим продуктом споживання (рис. 1).

Аналіз динаміки наростання площі листків окремо за роки досліджень свідчить, що 2013 рік був менш сприятливим для росту і розвитку коріандру посівного, що позначилося на рівні наростання площі листків. Низький рівень

опадів за вегетаційний період даного року проведення досліджень не сприяв посиленому росту рослин.

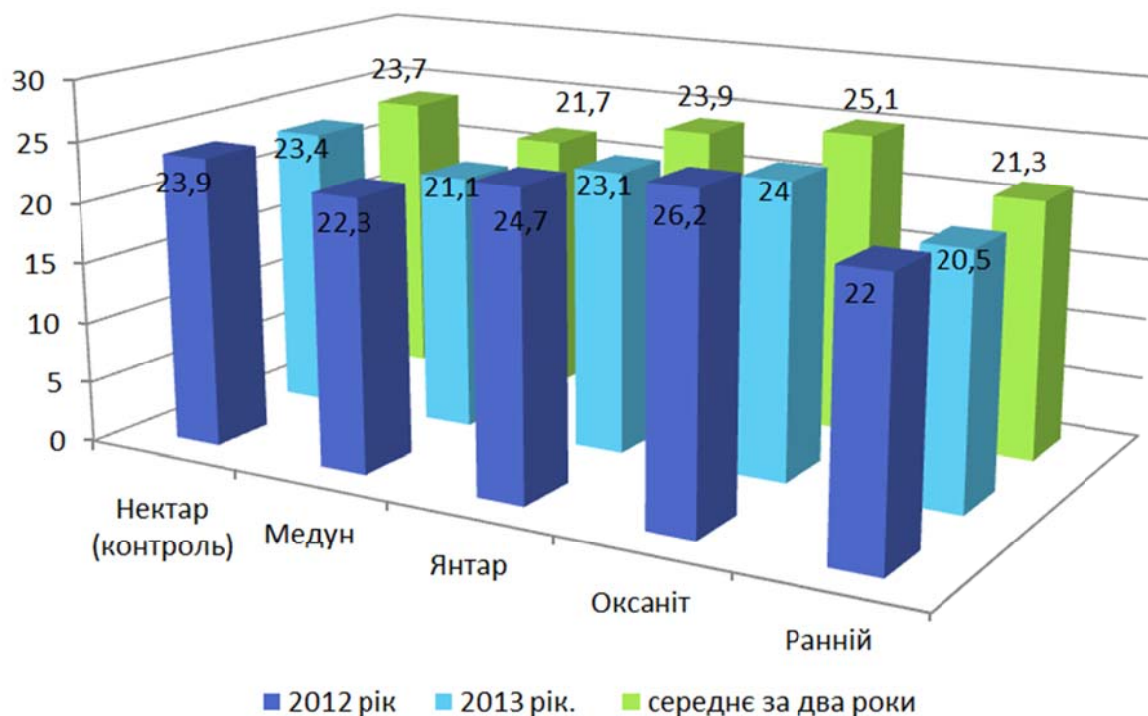

Рис. 1. Площа листків коріандру посівного у фазу технічної стиглості зелені залежно від сорту, тис м²/га

Більшу площу листків у середньому за роки досліджень утворили рослини сорту Оксаніт – 25,1 тис. м²/га, що на 1,4 тис. м²/га менше у порівнянні з контролем. Менша площа листків у середньому за роки досліджень була у сорту Ранній – 21,3 тис. м²/га, що нижче за контроль на 2,4 тис. м²/га. У сорту Янтар вона істотно не відрізнялася від контролю і становила – 23,9 тис. м²/га.

Встановлено, що особливості сорту мають вплив на урожайність рослин. Так, у 2013 році більш урожайними були сорти Янтар – 3,3 т/га і Оксаніт 3,5 т/га, що перевищує контроль на 0,6 та 0,8 т/га відповідно. Нижчу урожайність товарної зелені коріандру посівного дав сорт Ранній, вона становила 2,6 т/га. Аналіз урожайності зеленої маси в середньому по рокам досліджень свідчить, що вищою вона була у сортів Янтар та Оксаніт і становила 3,4 та 3,6 т/га відповідно, меншу урожайність мав сорт Ранній – 2,7 т/га (табл. 2).

Таблиця 2

Урожайність зеленої маси коріандру посівного залежно від сорту, т/га

Сорт	2012 р.	2013 р.	Середнє за два роки	± до контролю
Нектар (Контроль)	2,8	2,7	2,8	0
Медун	3,0	2,8	2,9	+0,1
Янтар	3,5	3,3	3,4	+0,6
Оксаніт	3,6	3,5	3,6	+0,8
Ранній	2,8	2,6	2,7	-0,1
<i>НІР</i> ₀₅	0,4	0,1		

Висновки. Доведено, що особливості сорту мають вплив на урожайність рослин коріандру посівного. Аналіз даного показника в середньому за роки досліджень свідчить, що вищим він був у сортів Янтар та Оксаніт і становив 3,4 та 3,6 т/га відповідно, меншу урожайність мав сорт Ранній – 2,7 т/га.

Список використаних літературних джерел

1. Кононенко Л. А. Стабильность и пластичность сортов кориандра / Л. А. Кононенко, Л. Числова, П. В. Скотников // Бюллетень научных работ БГСХА. – Белгород, 2007. – Вып. 9. – С. 4–9.
2. Улянич О. І. Агроекологічні основи вирощування коріандру посівного та васильків справжніх / О. І. Улянич, О. В. Василенко, О. М. Філонова. – К.: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2013. – 227 С.
3. Кораблева О. А. Пряности и приправы / О. А. Кораблева. – К.: Юнивест Медиа, 2011. – С. 82–86.
4. Мироненко И. М. Перспективы селекции кориандра / И. М. Мироненко, Л. С. Числова, Г. И. Стопычева, В. Б. Блунова // Селекция и семеноводство – ООО «Агро-принт» – 2002. – №2. – С. 21 – 22.
5. Гиренко М. М. Пряно-вкусовые овощи / М. М. Гиренко, О. А. Зверева. – М.: Издательство «Ниола-Пресс»; Издательский дом «ЮНИОН-публік», 2007. – 256 с.

*Аннотація**Филонова О.М.**Сравнительная оценка сортов кориандра посевного в условиях Лесостепи Украины*

Изложены теоретические и практические итоги исследования по изучению сортов кориандра посевного. Установлено, что в среднем за годы исследований больший результат отмечен у сортов Янтарь и Оксанит, где отмечен существенный прирост к контролю – 0,6 и 0,8 т/га, низкую урожайность получено при выращивании сорта Ранний – 2,7 т/га.

Ключевые слова: сорт, кориандр посевной, урожайность, исследование.

*Annotation**Filonova O.**Comparative evaluation of the coriander seed varieties in the conditions of the Forest-steppe area of Ukraine*

Set out the theoretical and practical results of research the varieties coriande. Found that the average of the years of research the results were observed in a larger varieties Yantar, and Oksanit where noted significant increase to the control – 0.6 and 0.8 t/ha., low yields obtained for the cultivation of the variety Ranniy – 2.7 t/ha.

Key words: variety, coriander, yields, research.

Отримано редакцією – 16.10.2013 р.